

En för alla, alla för en

16.08.2019



Väktarna av de tre gyllene principerna

1993

Året är 1993 och ledningsgruppen för Ålandsbankens dataavdelning poserar stolt för pressen. Banken har lyckats med något som få på Åland, eller i övriga världen, trodde var möjligt. Den lilla banken har sålt sitt datasystem till stora Handelsbanken.

Visst skulle Ålandsbanken under de kommande åren göra långt större systemaffärer, i själva verket så stora att IT blev ett strategiskt affärsområde och bankens dataavdelning förvandlades till dotterbolaget Crosskey. Men allt som senare hände kan, och ska, härledas till det arbete som inleddes på dataavdelningen 1983.

Det var nämligen då tre principer utkristalliserades. Principerna kom uttalat att bli dataavdelningens ledstjärna och framgångsfaktor under de kommande decennierna. Eva Wahlberg-Jäntti hörde till dem som anställdes 1983 och hon berättar:

- När jag anställdes var vi cirka sex personer som gjorde allt, vi byggde upp hela banksystemet. Grunden i vårt system har från första början varit en central databas. Kunder och konton ligger på samma ställe och sedan går det att bygga ut trådar från den databasen, men du vet alltid vem som bestämmer.

Idén med en central databas kan tyckas vara självklar, men den var, och är, långt ifrån självklar.

- Vi visste att de andra bankerna hade problem med många skilda system och att deras anställda måste logga in i olika system som alla hade sina egna databaser. Så en av de viktigaste frågorna som vårt team samlades kring och diskuterade var just hur vi skulle undvika de problem som andra har, säger Wahlberg-Jäntti.

Kanske gick det obemärkt förbi, men i ovanstående redogörelse ingick de två första principerna: Enkelhet och samarbete. Enkelheten kan omskrivas med talesättet Allt bör göras så enkelt som möjligt, men inte enklare. Ett system som är så enkelt att det kan överblickas kan också utvidgas utan risk för att grunden ska rämna. Men för

att en grupp ska kunna enas om vad som är enklast måste man diskutera, alltså samarbeta.

- Eftersom vi var en så liten grupp fungerade dialogen och vi kände en stark samhörighet. Det råde en stämning av en för alla, alla för en, minns Wahlberg-Jäntti.

Musketörsandan kan beskrivas med en anekdot från slutet av 1990-talet. Då hade Eva Wahlberg-Jäntti axlat chefsmanteln efter Christina von Hertzen. I världen råde snudd på hysteri kring det kommande millennieskiftet och bankerna brände miljoner på konsultarvoden för att säkra sina system. Men på Ålandsbankens dataavdelning samlades man och diskuterade igenom principerna för att sedan enas om hur den bästa lösningen såg ut.

- Efter det kunde alla i teamet anpassa sig efter den lösningen. Jag rapporterade sedan till bankens ledning hur mycket tid och pengar vi behövde för att klara millennieskiftet. När jag gav vår uppskattning verkade ledningen inte riktigt tro på vad de hörde. Visste vi verkligen vad vi pratade om, undrade man. Alla andra banker lade ju ner mycket mer pengar, säger Eva Wahlberg-Jäntti.

Men det blev grönt ljus och planen höll. Banken kom att använda mycket mindre resurser än andra banker på millennieprojektet.

Den tredje principen jämlikhet var en hjärtefråga för Christina von Hertzen när hon 1983 blev chef för dataavdelningen. Hon var i desperat behov av folk, men samtidigt ville hon ha de bästa. Några av de personer med längst erfarenhet råkade vara kvinnor, till exempel Eva Wahlberg-Jäntti som redan vid 24 års ålder hade hunnit programmera ett bokningssystem i Miami (se följande berättelse).

- Inom bankvärlden var det på 1970- och 1980-talen vanligt att man byggde upp datalösningar från bankkompetensen och det arbetade ju många kvinnor på bankerna. Så också om det brukar finnas fler män på hårdvarusidan så är intresset för systemutveckling starkt bland kvinnor, säger von Hertzen.

Det här innebar att hon kunde bygga upp en dataavdelning som var både föredömligt jämlik och banbrytande.



Sanningen om Ålandsbanken

100 berättelser genom 100 år

Joakim Enegren

Med bidrag av Annika Lundqvist, Leo Löthman och Teo Tuominen.

Foto: Ett avsked värdigt en trotjänare. När centraldatorn IBM S/3 lyftes ut ur banken i början av 1980-talet var arvingen S/38 redan inbaxad i huset. Den skulle inom sin tid efterträdas av AS/400. Gerd Haglund.